

12. 4. 2017

Sporočilo za javnost

Dve obletnici močnih potresov: posoškega in ljubljanskega

Ta teden obeležujemo dve obletnici močnih potresov: 12. aprila 1998 so se zatresla tla v Zgornjem Posočju, 14. aprila 1895 pa je bila zaradi potresa zelo poškodovana Ljubljana. Gre za dva izmed najmočnejših potresov na slovenskih tleh. Oba sta povzročila veliko škodo, v obeh primerih je obnova trajala več kot desetletje. K sreči v Posočju ni bilo človeških žrtev, pri ljubljanskem potresu pa je umrlo 21 ljudi.

Ta dogodka nas spominjata, da živimo na potresnem območju, kjer se lahko kadarkoli ponovi močan potres. Potresa ne moremo napovedati niti preprečiti, lahko pa se nanj ustrezno pripravimo.

Potres v Zgornjem Posočju leta 1998

Eden najmočnejših potresov 20. stoletja z žariščem na ozemlju Slovenije se je zgodil 12. aprila 1998 v Zgornjem Posočju. Njegova magnituda je bila 5,7, največji učinki pa so dosegli med VII. in VIII. stopnjo (od XII) po EMS. Žarišče potresa je bilo med dolino Lepene in Krnskimi gorovjem, v globini okoli 8 km. Potres je nastal ob 10. uri in 55 minut po svetovnem času, med nedeljskim velikonočnim kosilom. Zaradi tega in tudi zaradi slabega vremena je bila v nadžariščnem območju večina ljudi doma.

Potres je poleg velike gmotne škode na objektih na Bovškem, Kobariškem in Tolminskem povzročil tudi precejšnje spremembe v naravi, saj so nastali številni skalnati podori, ki so ponekod popolnoma uničili planinske poti. Padajoče kamenje je poškodovalo ali celo uničilo nekatere pomnike iz I. svetovne vojne. Ob potresu je bilo poškodovanih več kot 4000 objektov, na srečo pa ni zahteval smrtnih žrtev.

Potres 12. aprila so čutili prebivalci celotne Slovenije in prebivalci nekaterih predelov Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Avstrije, Švice, Italije, Slovaške, Češke in Nemčije.

V prvih 20 urah po glavnemu potresu je bilo več kot 400 popotresnih sunkov, v naslednjih mesecih pa več kot 9000. Najmočnejši popotresni sunek je bil 6. maja 1998 ob 4. uri in 52 minut po našem času in je imel magnitudo 4,2.

Planina Polog nad Tolminko (Avtor R. Vidrih)

Potres leta 1895 v Ljubljani

Po hudi zimi leta 1895 je v Ljubljani sledila deževna pomlad. Vreme med velikonočnimi prazniki je bilo zelo spremenljivo: v petek je bila skoraj poletna vročina, v soboto je močno deževalo. Velikonočna nedelja pa je bila sončna, Ljubljančani so napolnili parke in promenade in se zvečer, zgodaj kot po navadi, odpravili spat.

Sedemnajst minut po enajsti uri jih je predramil močan potres, ki ga je spremljal grozovit hrup. Tla so se tresla, stene pokale, ostrejša škripala, leseni podi škrtali. S streh so leteli strešniki in dimniki, podirale so se manjše in večje stene. Prebivalce je v temi zajela precejšnja panika in so v naglici, le v nočnih oblačilih, zapuščali svoja stanovanja ter se zbirali na odprtem, kjer so molili in v grozi preživljali številne popotrese.

Velikonočni potres je nastal 14. aprila 1895, ob 22. uri in 17 minut po svetovnem času. Žarišče je bilo v globini 16 km, njegova magnituda (ML) je bila 6,1 (Živčič in Ceci, 1998). Največje učinke, med VIII. in IX. stopnjo po EMS, je dosegel na območju mesta Ljubljane, Ljubljanskega barja in do Vodice na severu. Potresni sunek je zajel veliko območje s polmerom približno 350 km, kar pomeni 385.000 km².

Naslednje jutro je pokazalo razdejanje: od 1373 zgradb, kolikor jih je takrat bilo v Ljubljani, je bilo 145 tako poškodovanih, da jih je bilo treba porušiti. Marsikje so v stenah zazijale velike razpoke in zaradi skoraj nenehnega tresenja tal bivanje v teh objektih ni bilo varno. Zelo hude poškodbe je utrpela deželna bolnišnica, kot tudi številne cerkve, šole, muzeji in ostale javne zgradbe.

Ljubljana je imela takrat okoli 31000 prebivalcev. Umrlo je 21 ljudi. Smrtne poškodbe so večinoma povzročili odpadli deli dimnikov in strešnikov, nekatere pa so zasuli podrti stropi. Nekaj jih je umrlo med reševanjem.

Največje poškodbe so nastale v premeru 18 km, od Iga do Vodice. Manjše poškodbe so nastale v polmeru okoli 50 kilometrov. Njegovo moč ponazarjajo tudi podatki, da so potres čutili prebivalci Dunaja, Splita ter v italijanskih mestih Assisi, Firenze in Alessandria.

Glavnemu sunku je v naslednjih desetih dneh sledilo več kot 100 popotresov, ki so prebivalce še bolj begali. Potres je povzročil ogromno gmotno škodo, ki je bila ocenjena na približno 7 milijonov goldinarjev.

Posledice niso imele le negativnih učinkov, saj se je v Ljubljani po potresu marsikaj spremenilo na bolje. Ob ideji o urbanistični in arhitektonski obnovi Ljubljane je nastala tudi raziskava o gradbeno-tehničnih normativih, ki je pripeljala do prvih smernic za potresno varno gradnjo. Že dve leti po potresu je v kletnih prostorih višje realke na Vegovi ulici v Ljubljani začela delovati prva potresna opazovalnica v Avstro-Ogrski monarhiji.

Zaradi nevarnosti ropov premoženja so oblasti pred najbolj poškodovane hiše postavile orožnike (današnja Trubarjeva ulica).